

Tamar: 'moeder' van de Here Jezus

Liturgiesuggesties:

Gezang 127: 1, 3, 4 en 5

Psalm 107: 19 en 20

Psalm 119: 12

Genesis 38

Mattheüs 1: 1-6

Psalm 33: 5 of Psalm 33: 7 OB

Lukas 18: 1-8

Psalm 33: 8 of Psalm 33: 10 OB

Na verkondiging: Gezang 409: 1, 2, 3, 4 en 5

Psalm 149: 3

Psalm 149: 5

Vijf vrouwen komen we in het geslachtsregister van de Here Jezus in Mattheüs 1: 2-16 tegen.

Vrouwen, die om hun afstamming en hun gedrag, eigenlijk niet het vermelden waard zijn.

Vrouwen uit de heidense volken.

Vrouwen met een wat vreemd levensverhaal.

Hun namen worden genoemd in verband met de geboorte van Jezus:

- Tamar, de Kanaänitische, de schoondochter en vrouw van haar schoonvader Juda.
- Rachab, de heidense hoer van Jericho, die zich een ereplaats verwierf.
- Ruth, de vrouw uit Moab, uit het volk dat eeuwen lang de aartsvijand van Israël is geweest.
- Batseba, de overspelige vrouw van Uria, een vrouw uit het volk van de Hethieten.
- En Maria, de gezegende onder de vrouwen, de Heilige Geest kwam over haar en zij bracht de Messias ter wereld.

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

't Is feest. Schaapscheerdersfeest.

Van heinde en verre zijn de schapen naar Timna gebracht.

Daar zijn ze van hun wintervacht bevrijd.

De knechten hebben hun werk gedaan.

Er kan gefeest worden. Veel eten en veel drinken.

Ze hebben het tenslotte wel verdiend.

Ook Juda gaat op weg van Adullam naar Timna.

Samen met Hira, zijn vriend.

Juda is niet zomaar iemand.

Juda is een herdersvorst - net zoals zijn vader Jakob en zijn grootvader Izaäk en zijn overgrootvader Abraham

lemand met aanzien. Niet onbemiddeld.

Hij draagt immers een zegelring om zijn hals

Dat hadden alleen de welgestelden in die dagen.

Een kleine cilinder, meestal bezet met figuren van dieren en lettertekens.

Op een stukje zachte klei liet zo'n zegelrol een afdruk achter.

Een persoonlijk stempel, zouden wij zeggen. Zoiets als een handtekening.

Juda gaat op weg.

Er is heel wat gebeurd de afgelopen tijd.

Twee zonen, Er en Onan, heeft hij al moeten begraven.

En nog niet zo lang geleden is zijn vrouw Sua ook nog gestorven.

Hij mag dan een rijk een welgestelde herdersvorst zijn ... er rust geen zegen op zijn gezin.

'Eigen schuld, dikke bult' - wil de schrijver van Genesis, Mozes - ons tussen de regels door laten weten.

Lees maar mee in vers 1: "In die tijd trok Juda van zijn broeders weg en nam zijn intrek bij een man van Adullam, genaamd Hira."

Zo op het eerste gehoor lijkt dat een gewone mededeling: Juda trekt weg.

Hij gaat van zijn broers weg, daalt af naar het 600 meter lager gelegen Adullam, 16 kilometer ten Noord-Westen van Hebron.

Daar buigt hij van de hoofdweg af en komt bij een zekere Hira terecht.

Hira van Adullam die hem, Juda de vreemdeling, bescherming biedt.

Letterlijk staat er: "In die tijd boog Juda van zijn broeders af."

'Afbuigen' heeft in de Bijbel altijd een negatieve klank.

Juda wil niet meer wonen, waar die familie is aan wie de HERE, de God van Abraham, Izaäk en Jakob, Zich verbonden heeft.

Juda buigt af.

Hij laat niet alleen de Jakobsclan achter zich, hij keert ook God en zijn verbond en zijn beloften de rug toe.

Juda duikt onder bij de heidenen.

Dat laat Mozes, de schrijver van deze geschiedenis, meeklinken.

Als je afbuigt kom je in den vreemde, kom je ver van God vandaan.

En je kunt er dan zeker van zijn dat je daarmee in de problemen zult komen.
Straks wordt hetzelfde woord 'afbuigen' in vers 16 weer gebruikt.
Als Juda afbuigt van de weg om met Tamar gemeenschap te hebben.
Dan buig je van de goede rechte weg af, van het rechte pad.
Letterlijk en figuurlijk.
Dan mis je het doel van je leven.
Dan zondig je tegen God.
Ergens zegt de Bijbel: "Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen."
Nou, Juda kan erover meepraten.
Natuurlijk, da's makkelijk achteraf praten, maar toch ...

*

Toch zien, we broeders en zusters, jongelui, dat God Juda niet zomaar laat gaan.
Hoe onbarmhartig hard er - volgens ons - over de HERE in dit Bijbelgedeelte ook wordt gesproken:
- "en de HERE doodde hem": Er, de eerstgeboren zoon van Juda;
- "en Hij doodde ook hem": Onan, de tweede zoon van Juda.
Toch heeft de HERE blijkbaar een plan met Juda.
We horen dat in hoofdstuk 49 waar vader Jakob op zijn sterfbed Juda aanwijst als degene waarmee de HERE, de God van het verbond met Abraham en zijn zaad, de lijn van de geslachten zal voortzetten.
Juda, de vierde zoon van Jakob.
Hij krijgt de zegen van de eerstgeborene.
Hij zal de stamvader zijn waaruit eens de Messias geboren zal worden.
wegen zijn soms ondoordringelijk, vindt u niet?
Maar in vers 1 van Genesis 38 is daar nog geen sprake van.

Juda buigt af van zijn broeders. Waarom?
Om zijn rol in de verkoop van zijn broer Jozef aan de zonen van Ismaël?
Je leest daar over in het hoofdstuk dat hieraan vooraf gaat.
Juda verlaat de tent van vader Jakob.
Hij wil op eigen benen staan.
Zoals zo velen - niet alleen in onze tijd.
Op eigen benen willen staan.
verantwoordelijk weten voor je eigen gedrag en voor je eigen daden.
Juda breekt met zijn familie en met de kerk van zijn dagen.
Hij komt in het huis van Hira, de Adullamiet, en hij trouwt met de dochter van Sua, de Kanaäniet.
Inwoners van het land Kanaän. Heidenen - afgodendienaars.
In plaats van een vrouw te trouwen uit het familieverband - zoals vader Izaäk en vader Jakob deden - huwt Juda een vreemde vrouw.
Je zou het misschien kunnen vergelijken met een Joodse man die gaat trouwen met een Palestijnse vrouw.
'Twee geloven op één kussen - zegt een spreekwoord - daar komt de duivel tussen.'
Juda buigt af, hij gaat zijn eigen weg.

"En zijn heidense vrouw werd zwanger, baarde een zoon, en noemde hem Er."
Drie zonen schenkt de dochter van Sua ... Juda.
Is het u en jou opgevallen dat de naam van deze vrouw nergens wordt genoemd?
Wel de namen van hun kinderen: Er, Onan en Sela.
Drie jongens. Drie zonen van Juda.

*

En één schoondochter, Tamar.
'Dadelpalm' betekent haar naam.
Haar naam heeft iets van een wens: dat zij als een dadelpalm veel goede vruchten zal gaan geven.
Ongetwijfeld is Tamar een prachtige vrouw.
Knap van uiterlijk en een goed karakter van binnen.
Intelligent en slim. Vastberaden en vasthoudend.
Juda had immers voor het uitkiezen.
Wie wilde zijn dochter niet graag uithuwelijken aan de zoon van deze rijke herdersvorst?
Zo trouwt Tamar met Er, de eerstgeboren zoon van Juda.
En hoe langer hoe meer raakt Juda verbonden met het heidense volk van de Kanaänieten.
Hoe langer hoe meer vervreemden hij en zijn kinderen van de God van zijn familie: van de Verbondsgod van Abraham, Izaak en Jakob.

Ik maak mij daar best wel zorgen over, broeders en zusters, jongelui.
Als ik zie dat mensen steeds meer en meer vervreemden van de gemeente, van de Bijbel, van de God van de Bijbel.
Als het heel gewoon gaat worden dat je zoon of je dochter gaat werken op zondag - omdat het zoveel meer verdiend.
Als het heel gewoon gaat worden dat je alleen nog maar de avondmaalszondagen bezoekt.
Als het heel gewoon gaat worden dat je de knop van de tv niet meer kunt uitzetten wanneer er een erotisch film wordt uitgezonden.
Als het heel gewoon gaat worden dat je meedoet met dat dubbelzinnige en flauwe gepraat over ik weet niet wat.
Er schoot mij bij het schrijven een regel uit kinderliedje te binnen, je kent het vast wel: 'Bewaar je oog, bewaar je oor, bewaar je hart ...'
Hoe het verder gaat weet ik niet meer.

Bidden we dat nog voor onze kinderen en voor onszelf?
'HERE, bewaar hun oog, bewaar hun oor, bewaar hun hart'
'HERE, bewaar mijn oog, mijn oor, mijn hart voor al die prikkels die vanuit de wereld op mij afkomen.'
Het gevaar bedreigt ook ons en onze kinderen dat we 'afbuigen', en dat we uiteindelijk breken omdat de wereld meer lief hebben gekregen dan de HERE.

*

Wat er toen gebeurd is, gemeente, weten we niet.

We moeten het met de sobere mededeling doen dat Er het misnoegen van de HERE opwekte.

God wordt toornig op hem.

En voordat Er kinderen kan verwekken bij Tamar, is hij een vroege dood gestorven.

Hij mag en kan op geen enkele wijze nog een plaats innemen in het plan van God

met de nakomelingen van Abraham en de hele wereld.

Het doek is gevallen over Er. 't Is over en uit.

*

En wanneer Er Tamar als een kinderloze weduwe achterlaat, rust op Onan, zijn, broer, de plicht om het zwagerhuwelijk met zijn schoonzuster aan te gaan.

In Deuteronomium 25: 15vv zal dit zwagerhuwelijk straks wettelijk worden geregeld.

Want de naam van iemand die kinderloos overlijdt mag niet uitsterven onder Israël.

Als Onan en Tamar een zoon krijgen zal deze zoon gelden als een zoon van Er en Tamar.

Hij zal bovendien een dubbeldeel van de erfenis van de overledene krijgen.

Even een klein rekensommetje: Juda had drie zonen.

Er sterft. Onan en Sela, zijn beide broers, krijgen elk één vierde deel van de erfenis.

De door Onan te verwekken zoon bij Tamar krijgt twee vierde deel oftewel de helft.

Onan, die na Er de oudste en de erfgenaam is geworden, zal daardoor een flink deel van zijn erfenis verliezen.

Hij heeft er dan ook alleen maar voordeel bij als uit dit zwagerhuwelijk geen zoon geboren zal worden.

Daarom onderbreekt de gemeenschap met Tamar en stort zijn zaad op de aarde.

En, omdat Onan alleen maar aan zichzelf denkt en beslist niet aan de nagedachtenis van zijn broer Er, doodt de HERE ook hem.

Ook Onan verdwijnt uit Gods gezicht.

Onan denkt alleen aan zichzelf.

Hij blokkeert de voortgang in de lijn van de geslachten.

De nagedachtenis aan zijn broer kan hem niets schelen.

Hij wil er alleen maar zelf beter van worden.

Dat is zó kwaad in de ogen van God dat Hij daarom ook Onan doodt.

*

De tijd staat niet stil. Het leven gaat verder.

Langs de weg naar Timna zit een jonge vrouw.

Een sluier bedekt haar gezicht. Ze wil niet herkend worden.

Een publieke vrouw, een prostitué, een meisje van de straat.

Juda voelt er wel wat voor om eens flink de bloemetjes buiten te zetten.

Hij is er ook wel aan toe.

Lieve mensen, wat die man allemaal heeft moeten meemaken de laatste jaren.

Da's niet niks.

Het is in onze ogen misschien een wat vreemd verhaal geworden in de Bijbel.

Als je het aan tafel zou moeten lezen zou je het wellicht overslaan.
Bovendien het onderbreekt op een ruwe wijze zomaar die spannende verhalen over Jozef.

Juda en Tamar, want zij is die vrouw langs de kant van de weg.
De weg is doorgaans het 'werkterrein' van dergelijke vrouwen, de tippelzone.
Een sluier bedekt haar gezicht.
Het voorkomt dat de kennismaking met een man persoonlijk wordt.
Juda herkent in het meisje van lichte zeden niet zijn eigen schoondochter.
Ze heeft zich blijkbaar bijzonder goed kunnen vermommen.
En dan lezen we weer - evenals in vers 1 - van het afbuigen van Juda.
Nu om op de verlokkingen van deze vreemde vrouw in te gaan.
Hij zoekt naar een bevrediging van zijn seksuele behoeften.
Haar bedoelingen zijn immers maar al te duidelijk.
Zo wijkt Juda weer af - en nu letterlijk - van de rechte weg en hij gaat doen van de Kanaänieten ook wel doen: Tegen betaling het korte genot van een 'gewijde' zoeken.
Een 'gewijde', een 'geheiligde', een soort tempel-prostituée.

Juda ziet het echter niet als een afwijken van Gods normen en waarden.
Zoals zoveel mannen blijkbaar de eeuwen door.
En Tamar, een vrouw uit de wereld van het heidendom, heeft daar helemaal geen weet van.
De onderhandeling over de betaling van haar diensten is kort
Een geitenbokje is de prijs in natura.
Juda zal het later - na afloop van het feest - naar haar toe zenden.
Het is het gebruikelijke loon dat voor deze transactie wordt betaald.
Dat geitenbokje zal straks - in de tempel van Astarte, de vruchtbaarheidsgodin - ten offer worden gebracht.
Tamar heeft echter andere bedoelingen.
Ze wil alleen maar zwanger worden van Juda.
Tamar wil dat haar recht wordt gedaan.
Dáár is zij op uit: 'Heer, doe mij recht!'

Na het overlijden van Er en van Onan voelt zij zich door haar schoonvader Juda in het bos gestuurd: "Ga als weduwe in het huis van je vader wonen, totdat mijn zoon Sela groot is."
Maar je hoort Juda denken: 'Van uitstel komt misschien afstel!
Bovendien, die schoondochter van mij ... ze is een heks.
Twee van mijn zonen heeft zij het leven al ontnomen.
Mijn derde zoon, Sela, zal ze nooit kunnen krijgen.'
En al blijft een schoondochter - ook als weduwe - doorgaans onder het gezag van haar schoonvader - hij heeft immers de bruidsprijs voor haar betaald - Juda wil zijn schoondochter het liefste kwijt.
"En Tamar ging in het huis van haar vader wonen" lezen we in vers 11.

Maar zó eenvoudig komt Juda niet van Tamar af.
Als hij dát mocht denken heeft hij haar verkeerd ingeschat.

Tamar blijkt een vrouw te zijn met wie je terdege rekening moet houden.
Hou haar dus goed in de gaten.
En gelukkig ... de HERE kiest partij voor Tamar.
Hij zal er voor zorgen dat haar recht zal worden gedaan.
Dwars door alles heen werkt Hij door aan zijn plan. Immers in Abraham zullen alle
geslachten van de aardbodem gezegend worden?
Uit het nageslacht van Abraham, Izaäk, Jakob, Juda en Tamar zal de Messias eens
geboren worden?

*

Na drie maanden blijkt Tamar in verwachting te zijn.
Eindelijk gerechtigheid, gemeente.
Ze maakt er geen geheim van dat ze zwanger is.
Er zijn altijd wel mensen te vinden die schoonvader Juda op de hoogte zullen
brengen.
Zijn woede is grenzeloos.
Hij heeft gelijk: 'Tamar heeft de naam van mijn stam bezoedeld!
Ze is immers de weduwe van twee van mijn zoons?'
En als familiehoofd is het Juda's plicht tegen de zonde van Tamar oordelend op te
treden.
Zonder aarzelen is zijn oordeel keihard en zonder een grein van genade: 'Op de
brandstapel met die meid!
En hoe sneller dat gebeurt, hoe beter', zal Juda gedacht hebben.
'Niets dan ellende heeft zij gebracht.'
Eindelijk komt hij van die behekste schoondochter af.
Vandaar ook dat genadeloze, keiharde vonnis: de brandstapel.

'Heer, doe mij recht!'
Want Juda meet met twee maten.
Hij heeft - aan de ene kant -Tamar een echtgenoot onthouden.
de andere kant is hij des duivels nu zij zwanger blijkt te zijn en de naam van zijn stam
heeft besmeurd.
Je zult maar zo'n schoonvader hebben.

*

'Breng deze dingen naar mijn schoonvader.
Vraag of hij deze dingen herkent.
Zeg tegen hem: De man van wie deze dingen zijn, is de vader van het kind dat ik
verwacht.'
Het moet, broeders en zusters, jongelui, een enorme schok zijn geweest als Juda zijn
zegelring, zijn snoeren en zijn staf onder ogen krijgt.
Hij valt door de mand. Hij is ontstelt.
Tegelijk erkent hij dat hij ten opzichte van Tamar in gebreke is gebleven: "Zij staat
tegenover mij in haar recht, omdat ik haar niet aan mijn zoon Sela heb gegeven."
Zo blijft Tamar in leven.

Eindelijk heeft zij haar recht gekregen.

En als zij zes maanden later moet bevallen blijkt ze van een tweeling in verwachting te zijn.

Weer is er de strijd om het eerstgeboorterecht.

Peres 'breekt door' en komt als eerstgeborene ter wereld.

Hij streeft zijn broer voorbij omdat hij als eerste de moederschoot verlaat.

En Zerah, die door de vroedvrouw als eerste werd verwacht, wordt de tweede.

Zo wordt Peres de erfgenaam van Er en ook de opvolger van Juda.

De namen van Peres en Zera worden opgenomen in het geslachtsregister van Jezus in Mattheüs 1 vers 3.

*

Zo heeft, gemeente, de HERE Zelf genadig en eigenmachtig ingegrepen.

Juda dacht te kunnen breken met zijn familie en de God van zijn voorvaders.

Maar God Zelf pakt hem beet.

En dwars door zijn zondig handelen heen buigt Hij alles recht.

Niet dat de HERE de zonde goedkeurt.

Maar wel een bewijs, een bevestiging dat Hij zijn geschiedenis schrijft dwars door het zondige falen van mensen heen.

'De Bijbel is geen galerij van helden' - las ik bij Gien Karssen in haar boek: Nogmaals Manninne.

'Hij geeft een opsomming van zondige mensen.

Mensen, die tot hun verrassing kunnen ervaren dat ze mogen passen in het plan dat God met deze wereld heeft.

Gods plannen vinden hun vertrek- en eindpunt, hun vervulling, in de persoon van Jezus Christus.'

En zo is het ook.

Dwars door alles heen, dwars door ons menselijk falen en zondigen heen schrijft God zijn geschiedenis.

De Bijbel is vol met namen die allemaal een plaats kregen in Gods plan met de wereld.

In Jezus, de Messias, worden ook onze namen daarin genoemd.

Ook met u, met jou en met mij wil God op weg gaan.

Op weg naar het land van zijn beloften, naar een nieuwe wereld, waarin recht en gerechtigheid zullen wonen.

*

Zo brengt de HERE Zelf Juda en Tamar en hun beide kinderen Peres en Zera in de kring van zijn genade en heil terug. God zet door.

Ook al zijn er duivelse en demonische machten die zijn gang met mensen en met de wereld proberen te blokkeren.

En Tamar?

Tamar - de Kanaänitische, de vrouw uit het heidendom - krijgt een verrassende plaats in de geslachts-lijn van Jezus.

Een voluit genadeplaats, die God haar, om Jezus' wil heeft gegeven.
Tamar, de dadelpalm, die de vrucht van Jezus al in zich droeg.
God heeft haar recht gedaan.
Zij wordt: 'moeder' van de Here Jezus.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 29 november 1998

! Graag een mailtje als deze preek in een gemeente wordt gelezen. !